הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קיד קטו קטז

בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח אוֹמֵר (לט) בָּרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר (מ) עַד מוֹרִיד הַטָּל (מא) תְּשָׁעִים פְּעָמִים כְּנֶגֶד (יד) [יד] שִׁלְשִׁים יוֹם שֶׁאוֹמֵר אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, מִשָּׁם וְאֵילָךְ אִם אֵינוֹ זוֹכֵר אִם הִזְכִּיר גָּשֶׁם (מב) הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקַת שֶׁלֹּא הִזְכִּיר (טו) [טו] גָּשֶׁם וְאֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר. הַגָּה: וְכֵן לְדִידָן, אִם אָמַר (מג) עַד מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּלֹא מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם שֶׁמַּזְכִּירִין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, וְכֵן אִם אָמַר בִּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת תְּשָׁעִים פְּעָמִים אַתָּה גִּבּוֹר (מד) עַד מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, אִם נִסְתַּפֵּק אַחַר כָּךְ אִם הִזְכִּיר אוֹ לֹא, חֲזָקָה שֶׁהִזְכִּירוֹ (דברי עצמו):

קטו טַעַם בִּרְכַת אַתָּה חוֹנֵן. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א א[מִפְּנֵי שֶׁמּוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה הִיא הַבִּינָה וְהַשֵּׂכֶל, קָבְעוּ בִּרְכַת אַתָּה חוֹנֵן (א) רֹאשׁ לְאֶמְצָעִיּוֹת, ב]שֶׁאִם אֵין (ט) [א] בִּינָה אֵין תְּפִלָּה:

א מְגִלָּה דַּף י"ז (ע"ב). ב יְרוּשַׁלְמִי (ברכות פ"ד ה"ד).

קטז פְּרוּשׁ בִּרְכַת רְפָאֵנוּ. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) רְפָאֵנוּ ה' (ט) [א] וְנֵרָפֵא, אַף עַל גַּב א]דְּהַכָּתוּב לְיָחִיד (ב) אֵין מְכַנִּין אוֹתוֹ לְרַבִּים, הֲנֵי מִלֵּי בִּזְמַן שֶׁמִּתְכַּוְּנִין

א תוֹסֶפְתָּא (מגילה פ"ג הכ"א), הֲבִיאוֹ הָרִי"ף (שם טז:) וְרא"ש (שם פ"ג סי' כד).

בֵּאֵר הֵיטֵב

לְהִסְתַּפֵּק נְמִי בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים: **מ** (יד) **שְׁלֹשִׁים יוֹם.** וְהָא דִּכְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אוֹמְרִים אוֹתוֹ אַרְבָּעָה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וְאֵיכָא יוֹתֵר מִתְּשָׁעִים פְּעָמִים בִּשְׁלֹשִׁים יוֹם, יֵשׁ לוֹמַר דְּהָרֵי בְּשִׁאֲלָה גַּם כֵּן הַדִּין כֵּן וּבִשְׁאֲלָה אֵיכָא פָּחוֹת מִתְּשָׁעִים פְּעָמִים דְּהָרֵי בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֵין שְׁאֲלָה, לָכֵן נָקְטִינַן מִלְּתָא תְּשָׁעִים פְּעָמִים. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב), וְכֵן כָּתַב רַמ"א בְּתִשְׁוּבָתוֹ סִימָן פ"ג עַיֵּן שָׁם. וּמְגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) כָּתַב דְּלֹא מָצִינוּ דְּקָאֵי נְמִי אִשְׁאֲלָה עַיֵּן שָׁם, גַּם בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט סק"ב) נִסְתַּפֵּק אִם מֻהֲנֵי גַּם כֵּן בְּשִׁאֲלָה אוֹ לֹא, עַיֵּן שָׁם. וּבְעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יב) כָּתַב בְּפִשִׁיטוּת דְּמֻהֲנֵי נְמִי בְּשִׁאֲלָה, עַיֵּן שָׁם. אִם שָׁגַג אוֹ פָּשַׁע בְּאֶחָד יוֹם אוֹ יוֹמַיִם בְּאִלּוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם וְלֹא הִתְפַּלֵּל כְּלָל, לֹא הוֹרַע חֻזְקָתוֹ. ט"ז (ס"ק יג), עַיֵּן שָׁם: (טו) **גָּשֶׁם.** רְאִיתִי הוּא מִשּׁוּר הַמּוּעָד דְּאָמְרִינַן (ב"ק כד.) רַחֵק גְּנֵיחוֹתָיו חֵיצִ קָרֵב גְּנֵיחוֹתָיו לֹא כָּל שֶׁכֵּן, וְהָכִי נְמִי כָּאן. וְט"ז (ס"ק יג) וּשְׁלֵ"ה (מסכת תמיד נר מצוה אות סט) וּבִתְשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים כְּלָל א' סִימָן (ק"א) [כ"א] דָּחוּ דְּבָרָיו, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן רכ"ה וּבַהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן (רמ"ג) [רס"ג], וּמְגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) וּבְ"ח (ס"ק כ) מְתָרְצִים, עַיֵּן שָׁם: (טז) **חַיִּים.** וְעַד בְּכָלָל, וְאִם כֵּן נִתְרַגֵּל לְשׁוֹנוֹ לוֹמַר רַב לְהוֹשִׁיעַ מְכַלְכֵּל חַיִּים:

א (ט) **בִּינָה.** וְכֵן מְבַדִּילִין בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, לְפִי שֶׁהוּא חָכְמָה שֶׁאָדָם מְבַדִּיל בֵּין דָּבָר לְדָבָר וְלָכֵן קָבְעוּהוּ בִּבְרָכַת הַחָכְמָה, וְרָמַז לְדָבָר בִּינ"ה רָאשֵׁי תֵּבוֹת בְּשָׁמִים יַיִן נֵר הַבְדָּלָה. עֶטֶרֶת זְקֵנִים:

א (ט) **וְנֵרָפֵא.** וְלֹא יֹאמַר ה' אֱלֹהֵינוּ וְנֵרָפֵא. גַּם לֹא יֹאמַר רָאֹה נָא בְּעָנְיֵנוּ רַק רְאֵה בְּעָנְיֵנוּ. רַשַּׁ"ל (בתשובה סי' סד) וּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי' קטו הגה"ט) וּפְרִי חָדָשׁ (סי' קטו), אֲבָל הַמַּגֵּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִיָּד אַחַר הַתְּפִלָּה יֵשׁ לַחֲזֹר [מוֹר וּקְצִיעָה וּמֻגָּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק יב)]: **מ** (לט) **בִּרְכַת אַתָּה גִּבּוֹר.** וּבְסֵפֶר שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס"ד) כָּתַב א]דְּיַתְחִיל מִן מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה וְלֹא מִן אַתָּה גִּבּוֹר, שֶׁלֹּא יֹאמַר ה' לְבַטָּלָה, וְאִם יָבֹא לְשַׁנּוֹת הַזְּכָרַת הַשֵּׁם, נַחַשׁ שָׁיָבוֹא לְשַׁנּוֹת אַחַר כָּךְ מִפְּנֵי הַהָרְגֵּל גַּם בַּתְּפִלָּה: (מ) **עַד מוֹרִיד הַטָּל.** וְעַד בְּכָלָל. וְהֵינוּ לִבְנֵי סְפָרַד שֶׁנּוֹהֲגִין לְהַזְכִּיר טַל בִּימוֹת הַחַמָּה, וּלְדִידָן עַד מְכַלְכֵּל חַיִּים וְעַד בְּכָלָל, וּכְדִלְקַמָּן בַּהַגָּ"ה. וְטַעַם כָּל זֶה, דְּבָזֶה כִּבֵּר הֵרְגִּיל לְשׁוֹנוֹ לוֹמַר כַּהֲלָכָה, עַל כֵּן הוּא הַדִּין לְעִנְיַן שְׁאֵלָה, אִם אָמַר תְּשָׁעִים פְּעָמִים בִּרְכַּת הַשָּׁנִים עַד אַחַר תֵּבַת וְתֵן טַל וּמָטָר בִּימוֹת הַחַמָּה, אוֹ עַד אַחַר תֵּבַת וְתֵן טַל וּמָטָר בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, דַּי. וְלֹא יַתְחִיל מִתְּחִלַּת בָּרְךְ עָלֵינוּ רַק מִרֹאשׁ כָּל מִינֵי תְּבוּאָתָהּ וְכוּ': (מא) **תִּשְׁעִים פְּעָמִים.** וּבִתְשׁוּבַת חֵתָם סוֹפֵר חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן כ' מוֹרֶה וּבָא לְכַתְּחִלָּה לְאָמְרוֹ מֵאָה פְּעָמִים וְאֶחָד, אָמְנָם בְּדִיעֲבַד מִי שֶׁאָמַר רַק תִּשְׁעִים פְּעָמִים אֵין בְּיָדֵינוּ לִפְסֹק שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל נֶגֶד פְּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ: (מב) **הֲרֵי הוּא וְכוּ'.** דְּאִם הֵרְגִּיל בִּלְשׁוֹנוֹ כְּשֶׁאוֹמֵר בְּמִבָּזְרִין קַל וְחֹמֶר בִּרְצוּפִין. וְכָתַב בְּשֵׂעָרֵי תְּשׁוּבָה (ס"ק יד) שֶׁאִם הֵרְגִּיל עַצְמוֹ אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ פְּעָמִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם, מִשֶּׁעָבְרוּ אַחַר כָּךְ חֲמִשָּׁה עָשָׂר יָמִים חָזָקָה שֶׁאָמַר כַּהֹגֶן: **[ט] גָּשֶׁם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת בִּיהוּדָה (מהדו"ק או"ח) סִימָן כ"ו וּבְשו"ת מָקוֹם שְׁמוּאֵל סִימָן נ'. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (שם) **בְּשֶׁם** מַאֲמַר מָרְדְּכִי (ס"ק טו) בְּמִי שֶׁהוּא שָׁלִיחַ צִבּוּר קְבוּעַ וּמַחֲזִיר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, **בְּשִׁמּוֹנָה** עָשָׂר יוֹם סָגֵי, אֶלָּא שֶׁמְּפָקְפֵּק בָּזֶה מִדִּין הַשַּׁ"ז בְּסוֹף סָעִיף קָטָן י"ד, וְהַשַּׁלְמֵי צִבּוּר כָּתַב שֶׁאֵין מַזָּה סְתִירָה לְדִין הַשַּׁ"ז, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (שם אות ח) שֶׁרַבִּים שָׁגוּ לוֹמַר 'לִישַׁנֵּי הַיּוּ"ד בְּשַׁבָּ"א וְהִיא טָעוּת, כִּי אוֹתִיּוֹת בכל"ם הַבָּאִים לִפְנֵי יוּ"ד שַׁבָּ"א נִקְרָאִים בְּחִירִיק, וְהַיּוּ"ד בִּלֹא נְקֻדָּה, כְּמוֹ בִּימִי, כִּימִי, לִישׁוּתָךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

א [א] **בִּינָה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (משפטי ברכות העמידה ברכה ד) בְּנֹסַח הַבְּרָכָה שֶׁכָּתַב הַשּׁוּר הֵם שִׁבְעָ עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת, וְכֵן כָּתַב הַכָּל בּוֹ (סי' קכב), וּבְנֹסַח הָרַמְבַּ"ם (סדר התפילה) שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְכָתַב (השלמי צבור) שֶׁבְּסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות ענין כוונת העמידה דרוש ו בהגהה) כָּתַב בְּשֵׁם מֹהַרַ"שׁ וְיֵשׁ לוֹמַר חָכְמָה וּבִינָה דַּעַת וְהַשְׂכֵּל, עַיֵּן שָׁם.

א [א] **וְנֵרָפֵא.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בַּעֲטֶרֶת זְקֵנִים לוֹמַר 'חוֹלֵי' בְּצֵירֵ"י הַלְמַ"ד. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר נְאוֹת יַעֲקֹב (בקונטרס מענה לשון ערך רפואה) (שַׁיֵּשׁ) [שֶׁאֵין] לוֹמַר וְהַעֲלֵה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְכָל תַּחֲלוּאֵי נַפְשֵׁנוּ רוּחֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, דִּבְמִגְלָה (יז:) מוּכָח דִּבְרָכָה זוֹ הַקְּבָעָה בִּרְפוּאַת בְּעָנְיֵנוּ: **(ב) אֵין מְכַנִּין וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (ד) שְׁאָר שִׁנּוּי, כְּגוֹן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הַשָּׁלוֹם עַל עֲוֹן מְזִיד שְׁאֵין מוֹעִיל קְרִבָּן, עַיֵּן שָׁם, וְלָכֵן זֶה שֶׁהַזִּיד יֹאמַר עַל דַּעַת כֵּן הוּא זוֹ שְׁיָכַפֵּר עֲוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם: **מ** [יד] **שְׁלֹשִׁים יוֹם.** וְכָתַב בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (משפטי ברכות העמידה ברכה ב אות ו) שֶׁאִם הִרְגִּיל עַצְמוֹ אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה עָשָׂר יָמִים, מִשֶּׁעָבְרוּ אַחַר כָּךְ חֲמִשָּׁה עָשָׂר יָמִים חָזָקָה שֶׁאָמַר כַּהֹגֶן: **[טו] גָּשֶׁם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר ג'. וְעַיֵּן בְּשו"ת שֵׁת אֱלֹקִים (שם) **בְּשֶׁם** מַאֲמַר מָרְדְּכִי (ס"ק טו) בְּמִי שֶׁהוּא שָׁלִיחַ צִבּוּר קְבוּעַ וּמַחֲזִיר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, **בְּשִׁמּוֹנָה** עָשָׂר יוֹם סָגֵי, אֶלָּא שֶׁמְּפָקְפֵּק בָּזֶה מִדִּין הַשַּׁ"ז בְּסוֹף סָעִיף קָטָן י"ד, וְהַשַּׁלְמֵי צִבּוּר כָּתַב שֶׁאֵין מַזָּה סְתִירָה לְדִין הַשַּׁ"ז, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (שם אות ח) שֶׁרַבִּים שָׁגוּ לוֹמַר 'לִישַׁנֵּי הַיּוּ"ד בְּשַׁבָּ"א וְהִיא טָעוּת, כִּי אוֹתִיּוֹת בכל"ם הַבָּאִים לִפְנֵי יוּ"ד שַׁבָּ"א נִקְרָאִים בְּחִירִיק, וְהַיּוּ"ד בִּלֹא נְקֻדָּה, כְּמוֹ בִּימִי, כִּימִי, לִישׁוּתָךְ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

א [א] **בִּינָה.** עַיֵּן בַּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (משפטי ברכות העמידה ברכה ד) בְּנֹסַח הַבְּרָכָה שֶׁכָּתַב הַשּׁוּר הֵם שִׁבְעָ עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת, וְכֵן כָּתַב הַכָּל בּוֹ (סי' קכב), וּבְנֹסַח הָרַמְבַּ"ם (סדר התפילה) שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְכָתַב (השלמי צבור) שֶׁבְּסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות ענין כוונת העמידה דרוש ו בהגהה) כָּתַב בְּשֵׁם מֹהַרַ"שׁ וְיֵשׁ לוֹמַר חָכְמָה וּבִינָה דַּעַת וְהַשְׂכֵּל, עַיֵּן שָׁם.

א [א] **וְנֵרָפֵא.** עַיֵּן בַּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בַּעֲטֶרֶת זְקֵנִים לוֹמַר 'חוֹלֵי' בְּצֵירֵ"י הַלְמַ"ד. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר נְאוֹת יַעֲקֹב (בקונטרס מענה לשון ערך רפואה) (שַׁיֵּשׁ) [שֶׁאֵין] לוֹמַר וְהַעֲלֵה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְכָל תַּחֲלוּאֵי נַפְשֵׁנוּ רוּחֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, דִּבְמִגְלָה (יז:) מוּכָח דִּבְרָכָה זוֹ הַקְּבָעָה בִּרְפוּאַת בְּעָנְיֵנוּ: **(ב) אֵין מְכַנִּין וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (ד) שְׁאָר שִׁנּוּי, כְּגוֹן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

מ (מט) אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יג): (נ) שְׁלֵ"ה (מסכת תמיד נר מצוה אות סט) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יד): **א** (ס) אֲחֵרוֹנִים: (ג) עֲטֶרֶת זְקֵנִים וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (נ) רַשַּׁ"ל (בתשובה סי' סד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ד) רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּשֵׁם הַצַּלַ"ח (ברכות יז. ד"ה רש"י):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סי"א) כתב: אומר ברכת אתה גבור עד מוריד הטל ועד בכלל. **ב]** ובסדור כתב לומר בכל השנה 'חננו' ובמוצ"ש 'וחננו'.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

קמג: הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קטז קיז

לִקְרוֹת, אֲבָל כְּשֶׁאוֹמֵר אוֹתוֹ (ג) דֶּרֶךְ תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, מֻתָּר. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אוֹמֵר מִזְמוֹר שֶׁלָּם, (ד) אָסוּר לְשַׁנּוֹת מִלָּשׁוֹן יָחִיד לְרַבִּים אוֹ לְהֵפֶךְ (טור והרא"ש פרק הקורא עומד (מגילה פ"ג סי' מ) בשם הרבינו יונה):

קיז דִּיני בְּרָכַת הַשָּׁנִים: וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת ל"ג (ע"א). ב תַּעֲנִית ד' (ע"א). ג טור בְּשֵׁם הָרא"ש (שם פ"א סי' ד). ד שָׁם בַּגְּמָרָא. ה סוף פֶּרֶק קַמָּא דְּתַעֲנִית (יד:).

א א[א] בְּרָכַת (פ) [א] (א) הַשָּׁנִים צָרִיךְ לוֹמַר בָּהּ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים וְתַן טַל וּמָטָר. ב[ב]וּמַתְחִילִין לִשְׁאֹל מָטָר בְּחוּצָה לָאָרֶץ (ב) * [ג]בִּתְפִלַּת עַרְבִית (ג) שֶׁל יוֹם (ג) שִׁשִּׁים אַחַר תְּקוּפַת תִּשְׁרֵי, (וְיוֹם הַתְּקוּפָה הוּא בְּכָלָל (ג) (ד) הַשִּׁשִּׁים. הגהות מיימוני פרק ב' (פוסק י), (ד) [ד] (ה) [ד]וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַתְחִילִין לִשְׁאֹל (ו) מִלֵּיל שְׁבָעָה בְּמַרְחֶשְׁוָן. (ז) וְשׁוֹאֲלִין * עַד תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל עֶרֶב יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ פּוֹסְקִין מִלִּשְׁאֹל: **ב** [ה]יְחִידִים הַצָּרִיכִים לְמָטָר בִּימוֹת הַחַמָּה, (ח) אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים, אֶלָּא (ה) (ט) בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וַאֲפִלּוּ עִיר גְּדוֹלָה כְּנִינְוֵה אוֹ אֶרֶץ אַחַת כֻּלָּהּ כְּמוֹ סְפָרַד בְּכוּלָּהּ אוֹ אַשְׁפְּנַז בְּכוּלָּהּ, כְּיְחִידִים דָּמוּ בְּשׁוֹמֵעַ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

תַּחֲלוּאֵי הַגּוּף, וּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ג) כָּתַב שֶׁכָּפָה גְּדוֹלִי יִשְׂרָאֵל מַרְגָּלָא בְּפִמְיְהוּ לוֹמַר כֵּן, וּמִיָּשַׁב דִּבְרֵי הַשַּׂ"ס, עַיֵּן שָׁם. וּבִתְשׁוּבַת הָרי"ו מוֹלְכוֹ (כת"י סי' קט) כָּתַב שֶׁאִם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלֶה עָדִיף בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, וְהֵיכִינוּ תְּפִלָּה בְּפֵרוּשׁ, וּבִרְפָאֵנוּ בְּמַהֲשָׁבָה לְבַד, וְהִבְדִּילוּ יוֹסֵף (סי' קיט סק"א) כָּתַב עַל זֶה, שֶׁמִּתְּפוּס מִפּוּם רַבֵּנוּ קָשִׁישׁ שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִים בִּבְרָכַת רְפָאֵנוּ וְכֵן אֲנִי נוֹהֵג. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

א [א] **הַשָּׁנִים.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשֶׁלְמֵי צִבּוּר (מש"כ בברכות העמידה ברכה ט סוף אות א), וּבָרוּךְ שֶׁנָּתַנוּ בִּלְתִּי נ"א וְהִנּוּן קְמוּצָה. וּמַה שֶּׁכָּתַב בָּאֲבוּדְרָהָם שֶׁנּוֹתְנִינוּ הוּא טָעוּת סוֹפֵר, שֶׁהֲרֵי אוֹמַר תֹּכַח אַחֲרִיתָהּ' לְשׁוֹן יָחִיד, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּגַם בְּנוּסַח אַשְׁכְּנַזִּים שֶׁאֵין אוֹמְרִים 'וְתִהְיֶה אַחֲרִיתָהּ' מִכָּל מָקוֹם אֵין לְשַׁנּוֹת לוֹמַר 'שֶׁנּוֹתְנִינוּ' רַק 'שֶׁנָּתַנּוּ' בְּקָמַ"ץ הַנּו"ן, וְכֵן הַמִּנְהָג: [ד] **וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ו), בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּזִי' חֶשְׁוָן וְשָׁאַל כְּמִנְהָג אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יָמִים מְעַטִּים, (וְשׁוּב חָזַר) [וְיָצָא] לְחוּץ לָאָרֶץ, כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל לֹא יִפְסִיק. וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן ע"ג אִם שָׁכַח בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְהָרֵב מהורר"א יִצְחָקִי זלה"ה שֶׁשָּׁמַע מִמְּהָרַ"ר מוֹלְכוֹ זלה"ה שֶׁמְּהָרַ"ר גוטה ז"ל וְכָמָּה גְּדוֹלִים אֲחֵרִים שֶׁחָלְקוּ עַל מוֹהֲרִיקַ"ש בָּזֶה וְכָתְבוּ דְּשׁוֹאֵל כִּבְנֵי חוּץ לָאָרֶץ, וְכֵן פָּסַק בִּתְשׁוּבַת דִּבֵּר שְׁמוּאֵל סִימָן שכ"ג. וּפְרִי חָדָשׁ (ס"ב) פָּסַק שֶׁבְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאוּ לְחוּץ לָאָרֶץ כָּל זְמַן שֶׁדַּעְתָּם לַחֲזוֹר בְּכָל אוֹתָהּ שָׁנָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שׁוֹאֵל כִּבְנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִם אֵין דַּעְתָּם לַחֲזוֹר אֶלָּא אַחַר שָׁנָה אוֹ שְׁנָתַיִם, כְּמוֹ שֶׁלּוֹחֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אִשָּׁה וּבָנִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל כִּבְנֵי חוּץ לָאָרֶץ, עַיֵּן שָׁם: **ב** (ה) **בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.** וְנִרְאֶה דְּלִפְי זֶה כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לִשְׁאֹל מָטָר אַחַר ז' מַרְחֶשְׁוָן תּוֹךְ שִׁשִּׁים לִתְקוּפָה בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, הַיְינוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּלַחַשׁ, אֲבָל לֹא יֹאמַר אוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּקוֹל רָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. וְהַב"ח (ס"ה) כָּתַב, קַבָּלָתִי שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל (סק"ב), הָא דְּצִבּוּר מֻתָּר לְהִתְפַּלֵּל בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, הַיְינוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּלַחַשׁ, אֲבָל לֹא יֹאמַר אוֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּקוֹל רָם אֲפִלּוּ בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. וְהַב"ח (ס"ה) כָּתַב, קַבָּלָתִי שֶׁלֹּא לִשְׁאֹל

בַּאֵר הַיֵּטֵב

אַבְרָהָם (רישׁ הסימן) כָּתַב שֶׁאֵין לָזוּז מִן הַמִּנְהָג שֶׁאוֹמְרִים 'רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ', וְשָׁכַן הוּא בִּמְגִלַּת עֲמָקוֹת:

א (פ) **הַשָּׁנִים.** צָרִיךְ לוֹמַר וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ, וְלֹא מְטוּבֶךָ. הָרא"ש (בתשובה כלל ד סי' כ) וְרַשַּׁ"ל (בתשובה סי' סד). וַעֲטָרַת זְקֵנִים כָּתַב, כְּשֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ יֹאמַר מִטּוּבֶךָ וּכְשֶׁהוּא בָּעִיר יֹאמַר מִטּוּבָהּ, עַיֵּן שָׁם הַטַּעַם. וּבְסִדּוּר הָאֲרי"ז ז"ל כָּתַב מִטּוּבָהּ: (ב) **שִׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, בְּתִפְלַּת עַרְבִית שֶׁמַּתְחִיל יוֹם שִׁשִּׁים: (ג) **הַשִּׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, יוֹם שֶׁנִּפְלָה בּוֹ הַתְּקוּפָה מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה. וּלְעוֹלָם שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַתְּקוּפָה לְהַשְׁאֲלָה, דְּאִם הַתְּקוּפָה בֵּיוֹם רִאשׁוֹן קְצָת קֹדֶם הַלַּיְלָה. וּלְעוֹלָם שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַתְּקוּפָה לְהַשְׁאֲלָה, דְּאִם הַתְּקוּפָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן הַשְּׁאֲלָה בְּתִפְלַּת עַרְבִית הַשַּׁיָּכָה לְיוֹם רְבִיעִי: (ד) **וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.** לְפִי שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לִגְשָׁמִים לְפִי שֶׁגְּבוּהָּ הוּא מִכָּל הָאֲרָצוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּגּוֹלָה. וְאָנוּ בְּכָל חוּץ לָאָרֶץ כַּתַּר בְּנֵי גּוֹלָה דְּבָכָל אֲזִלִינַן. בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ לָאָרֶץ אוֹ לְהֵפֶךְ, אִם דַּעְתּוֹ בְּתוֹךְ שָׁנָה לַחֲזוֹר שׁוֹאֵל כְּמְקוֹמוֹ, וְאִם דַּעְתּוֹ אַחַר שָׁנָה, שׁוֹאֵל כְּמְקוֹם שֶׁהוּא שָׁם, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים בְּבֵיתוֹ, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ (ס"ב) וְהֵבִיאוֹ הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א). וּבְסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ה) הִסְכִּים בְּשֵׁם כָּמָּה גְּדוֹלִים לְרַעַת מוֹרֵנוּ הָרַב זַרְחִיָה גוטה וּמוֹרֵנוּ הָרַב יַעֲקֹב מוֹלְכוֹ, דְּכָל אֶחָד יִשְׁאַל כִּבְנֵי הָעִיר הַנִּמְצָא בָּהּ, וּדְלֹא כְּהַפְּרִי חָדָשׁ, עַיֵּן שָׁם, וְלִכְאוֹרָה מִדִּבְרֵי הַבֵּאֵר הַיֵּטֵב (סק"ד) מַשְׁמַע דְּהֵם מַיְירֵי דַּוְקָא בְּאֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר, וְצָרִיךְ לְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת דִּבֵּר שְׁמוּאֵל (סי' שכג) וּבְסֵפֶר יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) כִּי שָׁם מְקוֹרָם: (ו) **מִלֵּיל שְׁבָעָה וְכוּ'.** וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא שָׁאַל מֵחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְעַרְבִית שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, דְּשָׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאֵין מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בַּלַּיְלָה [כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד). וּבְסֵפֶר זְכוֹר לְאַבְרָהָם (ח"א או"ח ערך תפילה סי' קיז) מְצַדֵּד שֶׁלֹּא לַחֲזוֹר בְּדִיעֲבַד, וּכְדַעַת הַלָּכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן ע"ג, וּכְמוֹ בַּהֲזָכָרָה, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִדִּבְרֵי כָּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁרָאִיתִי לֹא מַשְׁמַע כֵּן]: (ז) **וְשׁוֹאֲלִים עַד וְכוּ'.** כְּלוֹמַר וְעַד בְּכָלָל, וְאֵין חִלּוּק בַּפְּסִיקָה בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ: **ב** (ח) **אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ.** וְאַף דְּאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן קי"ט (ס"א) דְּאִם הָיָה צָרִיךְ לְפַרְנָסָה אוֹמְרָהּ בִּבְרַכַת הַשָּׁנִים, שָׁאנֵי פַּרְנָסָה שֶׁהוּא דָּבָר הַצָּרִיךְ לְכָל וְאֵין בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּם אָדָם, (ג) אֲבָל מָטָר יֵשׁ בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּאֲרֵי אַרְצוֹת: (ט) **בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.** וְנִרְאֶה (ז) דְּלִפְי זֶה כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לִשְׁאֹל מָטָר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה אַחַר ז' מַרְחֶשְׁוָן אוֹ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת בַּמְּקוֹמוֹת הַצְּרִיכִין לְכָךְ, דְּהָא אֲפִלּוּ בְּתִקוּפַת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בֵּאוּר הֲלָכָה

מִן מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ לְמְדַבֵּר בְּנוֹכֵחַ: (ג) **דֶּרֶךְ תְּפִלָּה וְכוּ'.** וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל (ה) עַל חוֹלִים בְּרָפָאֵנוּ, וְיֹאמַר רְפָא נָא פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִית רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וְהֵנִי מִילֵּי שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, (ו) אֲבָל בְּפָנָיו אֵין צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ: (ד) **אָסוּר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ אִם אָמְרוּ דֶּרֶךְ תְּפִלָּה, וּכְשֶׁאֵינוֹ אוֹמְרוֹ דֶּרֶךְ תְּפִלָּה (ז) גַּם לְהַגְּהָ"ה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּפֶסוּק אֶחָד:

א (א) **הַשָּׁנִים.** הַנֶּפֶשׁ יְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ' [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הָרא"ש (בתשובה כלל ד סי' כ) וְרַשַּׁ"ל (בתשובה סי' סד)], א[א]וּבְסִדּוּר הָאֲרי"ז 'מִטּוּבָהּ': (ב) **בִּתְפִלַּת עַרְבִית.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה. עַיֵּן בְּדִיעֲבַד (ד"ה בתפילת): (ג) **שֶׁל יוֹם שִׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, בִּתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁמַּתְחִיל יוֹם שִׁשִּׁים, (פ) ב[ב]וְאָז יַכְרִיז הַשַּׁמָּשׁ לְאַחַר הַקַּדִּישׁ קֹדֶם הַתְּפִלָּה 'טַל וּמָטָר', בִּכְדֵי שֶׁיֵּדְעוּ לוֹמַר וְתֵן טַל וּמָטָר, וְאִם לֹא הִכְרִיז אַף עַל פִּי כֵן יֹאמְרוּ: (ד) **הַשִּׁשִּׁים.** כְּלוֹמַר, יוֹם שֶׁנִּפְלָה בּוֹ הַתְּקוּפָה מְחֻשָּׁבִים מִכְּלַל הַשִּׁשִּׁים, אֲפִלּוּ אִם הַתְּקוּפָה נוֹפֶלֶת בַּחֲצִי יוֹם אוֹ אַחַר כָּךְ, רַק שֶׁיְּהֵא קְצָת קֹדֶם הַלַּיְלָה. (ג) וּלְעוֹלָם שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַתְּקוּפָה לְהַשְׁאֲלָה, דְּאִם הַתְּקוּפָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן הַשְּׁאֲלָה בִּתְפִלַּת עַרְבִית הַשַּׁיָּכָה לְיוֹם רְבִיעִי: (ה) **וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.** לְפִי שֶׁשָּׁם צָרִיךְ לִגְשָׁמִים לְפִי שֶׁגְּבוּהָּ הוּא מִכָּל הָאֲרָצוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּגּוֹלָה. וְאָנוּ בְּכָל חוּץ לָאָרֶץ כַּתַּר בְּנֵי גּוֹלָה דְּבָכָל אֲזִלִינַן. בֶּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּחוּץ לָאָרֶץ אוֹ לְהֵפֶךְ, אִם דַּעְתּוֹ בְּתוֹךְ שָׁנָה לַחֲזוֹר שׁוֹאֵל כְּמְקוֹמוֹ, וְאִם דַּעְתּוֹ אַחַר שָׁנָה, שׁוֹאֵל כְּמְקוֹם שֶׁהוּא שָׁם, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים בְּבֵיתוֹ, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ (ס"ב) וְהֵבִיאוֹ הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א). וּבְסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ה) הִסְכִּים בְּשֵׁם כָּמָּה גְּדוֹלִים לְרַעַת מוֹרֵנוּ הָרַב זַרְחִיָה גוטה וּמוֹרֵנוּ הָרַב יַעֲקֹב מוֹלְכוֹ, דְּכָל אֶחָד יִשְׁאַל כִּבְנֵי הָעִיר הַנִּמְצָא בָּהּ, וּדְלֹא כְּהַפְּרִי חָדָשׁ, עַיֵּן שָׁם, וְלִכְאוֹרָה מִדִּבְרֵי הַבֵּאֵר הַיֵּטֵב (סק"ד) מַשְׁמַע דְּהֵם מַיְירֵי דַּוְקָא בְּאֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזוֹר, וְצָרִיךְ לְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת דִּבֵּר שְׁמוּאֵל (סי' שכג) וּבְסֵפֶר יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) כִּי שָׁם מְקוֹרָם: (ו) **מִלֵּיל שְׁבָעָה וְכוּ'.** וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא שָׁאַל מֵחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְעַרְבִית שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, דְּשָׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאֵין מְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ בַּלַּיְלָה [כֵּן כָּתַב בְּסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד). וּבְסֵפֶר זְכוֹר לְאַבְרָהָם (ח"א או"ח ערך תפילה סי' קיז) מְצַדֵּד שֶׁלֹּא לַחֲזוֹר בְּדִיעֲבַד, וּכְדַעַת הַלָּכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן ע"ג, וּכְמוֹ בַּהֲזָכָרָה, עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִדִּבְרֵי כָּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁרָאִיתִי לֹא מַשְׁמַע כֵּן]: (ז) **וְשׁוֹאֲלִים עַד וְכוּ'.** כְּלוֹמַר וְעַד בְּכָלָל, וְאֵין חִלּוּק בַּפְּסִיקָה בֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ: **ב** (ח) **אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ.** וְאַף דְּאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן קי"ט (ס"א) דְּאִם הָיָה צָרִיךְ לְפַרְנָסָה אוֹמְרָהּ בִּבְרַכַת הַשָּׁנִים, שָׁאנֵי פַּרְנָסָה שֶׁהוּא דָּבָר הַצָּרִיךְ לְכָל וְאֵין בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּם אָדָם, (ג) אֲבָל מָטָר יֵשׁ בּוֹ הֶזֵּק לְשׁוּאֲרֵי אַרְצוֹת: (ט) **בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.** וְנִרְאֶה (ז) דְּלִפְי זֶה כָּל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לִשְׁאֹל מָטָר בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה אַחַר ז' מַרְחֶשְׁוָן אוֹ בֵּין פֶּסַח לַעֲצֶרֶת בַּמְּקוֹמוֹת הַצְּרִיכִין לְכָךְ, דְּהָא אֲפִלּוּ בְּתִקוּפַת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) וּבִרְכֵי יוֹסֵף (סי' קיט סק"א) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"א) דְּלֹא כְּהַמַּחְמִירִין דַּוְקָא לְכָל בְּשׁוּמַע תְּפִלָּה: (ו) פְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א) בְּשֵׁם הַלְבוּשׁ: (ז) בְּאֵר הַגּוֹלָה (שם): **א** (פ) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דיני סמיכת גאולה לתפילה וכו' סעיף סא): **ב** (ב) רַ"ן (חגיגה ה. ד"ה שלחו): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ד) בַּ"ח (ס"ה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: **א]** ובסידור הרב כתוב 'מטובך'. **ב]** ובסידור הרב כתב שלא יפסיק להכריז.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah